

מדד ה-CDR כמצפן גאוגרפי ותלוי גיל: ניתוח דיפרנציאלי של יעילות סקר ממוגרפיה באמצעות דשבורד מנהלים

אביבה בן ברוך , עדנה בר-רצון , לירז בן לולו , ד"ר רועי ברנע , ד"ר ארנון מקורי ,דר' מוריאל וב, הדר גולדשטיין

רקע ומטרות

מדד CDR (Cancer Detection Rate) מהווה מדד איכות מרכזי להערכת האפקטיביות של תהליכי איתור מוקדם של מחלות ממאירות מתוך אוכלוסיית יעד מוגדרת. המדד משקף שילוב מורכב של מאפייני דמוגרפיה, רמת נגישות לשירותי הרפואה ואיכות הביצוע הקליני בשטח. מטרת עבודה זו היא לבחון את השונות ברמות גילוי הסרטן, לזהות פערים בין שלוחות שונות, ולבצע ניתוח השוואתי מול המגמות המקובלות בספרות העולמית לצורך טיוב הניטור הניהולי והקליני.

שיטות

לצורך המחקר הוקם דשבורד מנהלים לבדיקות ממוגרפיה המבוצעות באתרים שונים. נתוני 96,992 נשים אשר בשנת 2025 ביצעו ממוגרפיית סקר הוצלבו מול מספר המקרים שבהם אובחנה לבסוף ממאירות בפועל. חושב ערך CDR ייעודי לכל אתר (מספר מקרי סרטן אשר אובחנו לכל 1,000 נבדקות). הנתונים פולחו לפי חתכים גאוגרפיים וקבוצות גיל מוגדרות. על בסיס הנתונים בוצעה בקרת איכות מקיפה שכללה אחידות בהגדרת המדד, ניקוי רשומות כפולות ובדיקות תקינות נוספות.

תוצאות

בניתוח הנתונים נמצאה שונות גאוגרפית מובהקת: ערכי ה-CDR בפריפריה היו גבוהים משמעותית בהשוואה למרכז. ממצא זה תואם את הספרות העולמית (כגון נתוני ה-NHS וה-SEER), ומצביע ככל הנראה על "אפקט ההגעה המאוחרת" (Late-stage Diagnosis) בפריפריה, מעלה ההשערה בדבר אפקט אבחון מאוחר בשל חסמי נגישות לשירותי בריאות, המוביל לגילוי בשלבים מתקדמים יותר. כמו כן, חלה מגמת עלייה חדה ותלות ברורה בגיל הנבדקות. בהתאמה מלאה לעקומות ה-Incidence העולמי: בקבוצת הגיל 50–60 עמד המדד על 4.7, בגילאי 60–70 עלה ל-7.8, ובגילאי 70 ומעלה זינק ל-11.4. קבוצת הגיל השלישי אופיינה גם בהטרוגניות הגבוהה ביותר, ממצא המיוחס בספרות לירידה בצפיפות רקמת השד המשפרת את רגישות הבדיקה, לצד השפעת תחלואה נלווית. גיל המטופלת נמצא כגורם המסביר המרכזי לשונות המדד.

מסקנות והמלצות

הממצאים מדגישים את הצורך לאמץ גישה דיפרנציאלית מותאמת בניהול האיכות, תוך פילוח מדדים לפי גיל ואזור גאוגרפי. מומלץ למקד התערבויות יזומות והסברה בשלוחות פריפריאליות כדי להוריד את גיל הגילוי הראשוני, לצד חיזוק תהליכי המניעה בגילאי 50–60. עבור גילאי 70 ומעלה, יש לפתח תוכניות מעקב פרואקטיביות המתחשבות בתוחלת החיים ובתחלואה נלווית. מומלץ להטמיע את הדשבורד המרכזי ככלי ניהולי קבוע לזיהוי מוקדם של חריגות תפעוליות בשטח.